

Archieven van de Gerechtelijke Politie

Paul Drossens, Rijksarchief Gent

De gerechtelijke politie bij de parketten (GPP) werd opgericht bij wet van 7 april 1919, en in 2000 in het kader van de politiehervorming opgeheven en overgeheveld naar de gerechtelijke diensten van de federale politie. De inventarissen van de archieven van de brigades van Antwerpen en Gent zijn recent gepubliceerd.

Een belangrijke drijfveer voor de oprichting van de gerechtelijke politie waren de rondtrekkende en gewelddadige dievenbendes die kort na de Eerste Wereldoorlog bepaalde streken in ons land onveilig maakten en een ware angstgolf bij de bevolking veroorzaakten. Dergelijke bendes profiteerden van het machtsvacuüm dat door de oorlog was ontstaan. Die onveiligheidssituatie maakte de oprichting van een gespecialiseerd politiekorps dat over de gemeentegrenzen heen kon opereren noodzakelijk.

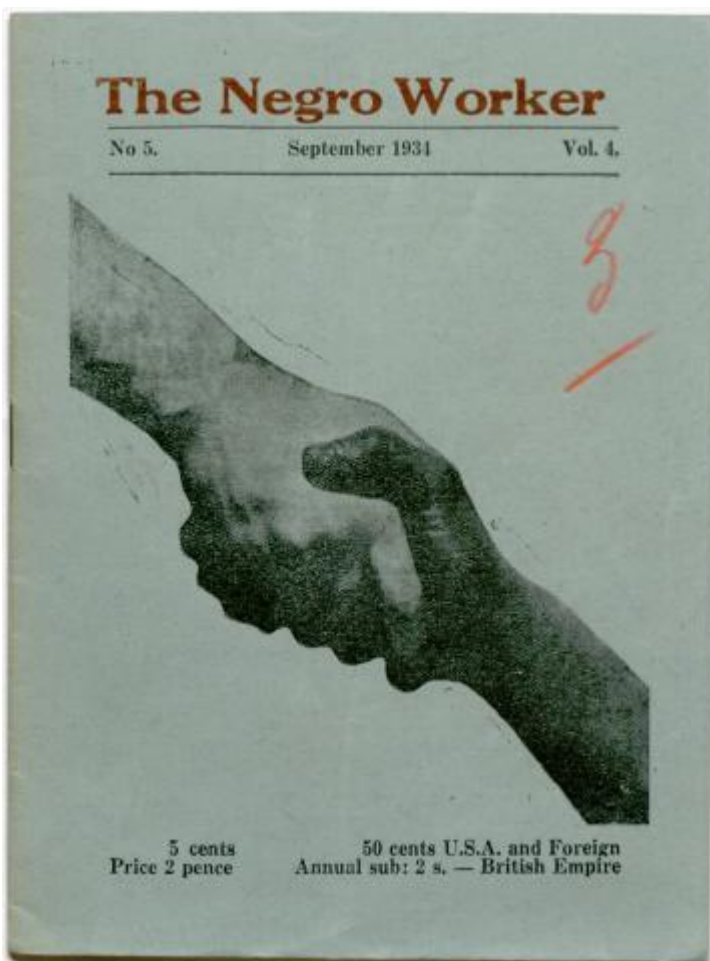
De voornaamste taak bestond erin gemeenrechtelijke misdrijven op te sporen en bewijzen te verzamelen in opdracht van de procureur des Konings of de onderzoeksrechter. De gerechtelijke politie verrichtte onderzoek naar: moord en doodslag, brandstichting, brandkastkraken, opzienbarende kunstdiefstallen, zoals de diefstal van het paneel van De rechtvaardige rechters van het Lam Gods, illegale gokwedstrijden en kansspelen, fraude en oplichting, uitgifte van valse bankbiljetten, verdachte overlijdens enz. In de inventaris van de GPP Gent zijn de onderzoeksdossiers aanwezig die over deze zaken zijn aangelegd.

Foto van een betoging in Antwerpen georganiseerd door het Actiecomité van verenigde weerstandsgroeperingen voor een strengere repressie, 1947.

Minder bekend is dat de gerechtelijke politie ook belast was met het monitoren van

groeperingen en personen die een gevaar vormden voor de inwendige en uitwendige veiligheid van de staat. Hiertoe kon de gerechtelijke politie inlichtingen inwinnen, gegevens van persoonlijke aard verwerken en documentatie bijhouden. Ze verrichtte onderzoek naar extremistische groeperingen en personen, zowel van linkse als rechtse signatuur, en volgde vreemdelingen en immigranten die verdacht werden van subversieve activiteit of spionage. In de inventarissen zijn honderden dossiers beschreven van verdachte personen, groeperingen, verenigingen en vennootschappen. De leden van de GPP woonden meetings bij, schaduwden verdachte personen en gebruikten informanten. In bepaalde gevallen gingen ze over tot huiszoekingen en namen ze drukwerk en bezwarend materiaal in beslag. Daarnaast baseerden ze zich op de pers en op informatie die ze kregen van andere politie- of inlichtingendiensten. De dossiers hebben betrekking op de meest uiteenlopende zaken met betrekking tot de openbare orde en de staatsveiligheid: stakingen, betogingen, wapensmokkel, bomaanslagen, sabotage aan schepen, communistische en anticommunistische bewegingen, joodse organisaties, Vlaams-nationalistische agitatie, collaboratie en repressie, oorlogsmisdaden, vreemdelingen, terrorisme enz.

Inbeslaggenomen nummer van The Negro Worker (1934), het tijdschrift van de International Trade Union Committee of Negro Workers, een communistische organisatie die de zwarte arbeidersklasse wilde organiseren.

Aangezien alle documenten jonger zijn dan 100 jaar, is voor de raadpleging steeds de schriftelijke toelating vereist van de bevoegde procureur-generaal, zoals het geval is voor alle

gerechtelijke archieven in strafzaken.

De inventarissen werden op 14 december 2018 op de studiedag De archieven van de misdaad voorgesteld in het STAM, waar momenteel ook de tentoonstelling **Het museum van de misdaad** loopt met stukken uit de collectie van het museum van de gerechtelijke politie.

De inventarissen

De inventarissen van Antwerpen en Gent kunnen aangekocht worden in het Rijksarchief te Antwerpen-Beveren, het Rijksarchief te Gent en in de archiefwinkel van het Algemeen Rijksarchief. Je kan de (papieren) inventaris ook bestellen via publicat@arch.be, gratis downloaden in pdf-formaat via de webshop of gratis raadplegen via de zoekrobot.

Inventaris van het archief van de gerechtelijke politie Antwerpen

DROSSENS Paul, Inventaris van het archief van de gerechtelijke politie bij het parket van de procureur des Konings van Antwerpen (PK Antwerpen 2001 C) 1919-1999, Reeks Inventarissen Rijksarchief te Antwerpen nr. 102, Publicatie 5908, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2018, € 20,00 (+ eventuele verzendkosten).

Inventaris van het archief van de gerechtelijke politie Gent

DROSSENS Paul en VELLE Karel, Inventaris van het archief van de gerechtelijke politie bij het parket van de procureur des Konings van Gent 1919-2001, Reeks Inventarissen Rijksarchief te Gent nr. 150, Publicatie 5936, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2018, € 7,00 (+ eventuele verzendkosten).

- *Paul Drossens*

Webreferenties

1. Het museum van de misdaad: https://stamgent.be/nl_be/evenementen/het-museum-van-de-misdaad